

nyt fokus

17

Livet
og
døden

ET MAGASIN MED ET NYT FOKUS PÅ LIVETS TEMAER...

Et blad om kristne værdier og håb med fokus på familien, fællesskabet og det enkelte menneskes kvaliteter.

Udkommer månedsvis med aktuelle temaer og uddeles gratis.

Redaktør:

Sven Hagen Jensen (ansvh.)
Tlf. 5130 3633
nytfokus@adventist.dk

Redaktion

Sven Hagen Jensen
Walder Hartmann
Anne-May Müller

Udgiver:

Syvende Dags Adventistkirken
i Danmark
Concordiavej 16
2850 Nærum
adventist.dk

Udgives med støtte
fra KEHAP Fonden

ISSN:

2246-6053

Grafisk opsætning:

Bente Skov-Hansen,
Adventistkirkens Mediecenter

Tryk:

Øko-tryk

Illustrationer i bladet:

thinkstockphotos.com
Adventistkirkens Mediecenter

Forside foto:

freeimages.com

Om livet og døden

af Sven Hagen Jensen

I dette nummer af Nyt Fokus bevæger vi os ind på et område, som berører os alle. Vi er en del af det pulserende liv med dets udfordringer, forventninger, glæder, kampe og skuffelser. Når dette skrives, har jeg lige haft besøg af mine børnebørn med deres sprudlende lyst på livet og masser af energi til at prøve kræfter med det. Vi kan lege sammen, le sammen, blive forpustede sammen og nyde en isvind sammen. Men på samme dag kan jeg læse på internettet om en kendt personlighed, som er bukket under for en svær sygdom. Det minder mig om Davids ord til sin ven Jonatan: "Der er kun et skridt mellem mig og døden!" (1 Samuel 20,3), og B.S. Ingemanns velkendte strofe, "Dog inden kender dagen, før solen går ned."

Emnet om liv og død er heldigvis ikke længere så tabubelagt som før, selv om mange af os stadig viger noget tilbage for at tale om det. Til gengæld flourer der et væld af antagelser og formodninger, mange under stærk påvirkning af andre religioner. Selv i vores oplyste tid kan man høre om en præst, der ikke kender forskel på reinkarnation og Det Nye Testaments opstandelseslære. Ikke underligt, at menigheden også til tider bliver forvirret.

Vi vil i de følgende artikler se på livets gave og dødens realitet. Hvorfor fik vi del i livet? Og hvad sker der, når man dør? Er der liv efter døden? Og hvad slags liv? Om disse ting er det for usikkert at bygge på spekulationer, folkesagn eller oplevelses beretninger. Der er, som allerede nævnt, mange teorier i omløb, og emnet er for vigtigt til at gøre det til et tagselvord. Vi vil, som i alle andre artikler i dette blad, tage Bibelens forklaring som udgangspunkt. Og ikke mindst i disse spørgsmål er Bibelen meget tydelig og fuld af håb.

Sven Hagen Jensen
Præst og redaktør

Når der sættes punktum

af Sven Hagen Jensen

Hvor ofte hører vi ikke sætningen: "Nu er det sidste punktum sat." Dermed forstået at det er slut, og man ikke kan forvente mere. Det kan f.eks. være en sag, der er endeligt afgjort. Eller en karriere, der efter mange år er forbi. Eller et liv, der er levet til ende.

Når det gælder livet, bliver vi ofte mindet om, at det ikke fortsætter for evigt på den måde, vi er vant til. Vi holder af livet, men dets skrøbelighed bliver alt for virkelig, når vi læser om, at en 21 årig studerende

fra Belgien, som er på vej til New York for at besøge sin kæreste, bliver revet bort ved et terrorangreb i Bruxelles Lufthavn.

Eller om faren, der sidder med sine to mindreårige drenge og skal forklare dem, at deres mor er ramt af en dødelig sygdom. Vi møder alle livets skrøbelighed i dets mange nuancer, ikke

mindst gennem aldringsprocessen. Gennem mange års observation og erfaring med livet kunne salmedigteren skrive: "Vore leveår kan være halvfjers, eller firs, hvis kræfterne slår til" (Salmernes Bog 90,10). I dag bliver vi gennemsnitligt lidt ældre, men vi ved, at det ikke bliver ved. Som den vise kong Salomon sagde for snart 3.000 år siden: "De levende ved, at de skal dø, men de døde ved ingenting!" (Prædikerens Bog 9,5). Denne vished er stadig med os, selv om der gøres mange anstrengelser for at forlænge livet.

Er døden da det sidste punktum? Ender det hele bare ved graven eller ved rustvognen? Det er der rigtig mange, der tror. Og så er der kun minderne tilbage. Der er ingen tvivl om, at døden er et punktum. Livet, som vi kender det, slutter. Adskillelsen, tabet og savnet er virkelige. Sorgen er en proces, vi ikke kan springe over. Men det er ikke det sidste punktum.

Jeg slog op i Gyldendals 'Den Store Danske' for at få mere at vide om tegnsætning og brug af punktum. Et punktum kan afslutte et kapitel, ja en hel biografi, men bruges for det meste til at skille sætninger. Og så stod der denne meget oplysende forklaring: "Efter punktum skrives første ord med stort begyndelsesbogstav." - Det er jo lige det, det handler om her. Efter dødens punktum begynder næste sætning med stort begyndelsesbogstav. - Noget nyt og afgørende. Noget stort. Ikke en fortsættelse af det gamle, men noget nyt. Bibelen kalder det opstandelsen fra de døde. Det sker, når tiden er inde, og Gud kalder de hensovede frem. "For så sandt som vi tror, at Jesus døde og opstod, vil Gud også ved Jesus føre de hensovede sammen med ham" (1 Thessalonikerbrev 4,14). - Det er det kristne håb, som er værd at holde fast ved.

Livet er en gave

af Aage Andersen

**”Jeg så fligen af den Almægtiges kappe!“
Sådan udbrod den verdensberømte botaniker Linné ved synet af en blomstersmykket mark. Han så jorden med dens rigdom som en åbenbaring af skabelsen, og han priste den Gud, der havde ”vidnet om sig selv ... ved at give jer regn og frugtbare årstider, ved at mætte jer og ved at fylde jeres hjerter med glæde“ (ApG 14,17). Sådan levede livets gaver i hans hjerte.**

Det er måske særlig om foråret, vi mener at kunne se Skaberen røre ved jordens overflade. Allerede i februar ser vi vintergæk og erantis bryde frem, og lidt senere myldrer det op med masser af vækster. Menneskene træder ud af stuernes indelukke. De ser børnene hoppe paradis. Forår og lyssyn hører sammen.

Blomstens duft, bølgens sang mod den stenede kyst - alt dette er gaver fra den Gud, der skabte himmelrummets myriader i det uendelige univers og også satte de små kredsløb i gang i atomets gådefulde verden. Og som skabte os mennesker.

Livet er en gave. Det er en afgørende kristen livsforståelse, selv om mange ting i tiden giver

udtryk for det modsatte. Det er også en ganske afgørende sætning, når vi spørger om meningen med vores liv.

Den store danske digter J.P. Jacobsen, der ikke kunne kalde sig kristen, kunne alligevel spørge ganske ærligt og oprigtigt: Hvorfor leve? Hvorfor dø? Hvorfor leve, når vi dog skal dø?

HVORFOR SKABTE GUD?

Det spørgsmål giver kristendommen de bedste svar på, og den gør det ganske genialt ved først at starte ved det udgangspunkt, at livet er en gave, der indebærer den opgave, at vi må tage vare på det og bruge det hver efter evne og der-ved få mest muligt ud af det.

Hvorfor skabte Gud? Det var, fordi Gud er kærlighed, og kærlighed vil altid dele. Gud skabte for at have nogen at holde af - også dig og mig. I begyndelsen var skaberværket fuldkomment: ”for alt, hvad Gud har skabt, er godt“ (1 Tim 4,4). Og Herren så ud over jorden med al dens skønhed: Prægtige træer, blanke søer og klare vandløb, grønne høje og bølgende sletter, blomsterduft og fuglesang, dyr med indbyrdes tillid og to lykkelige mennesker i Edens have. Det var såre godt.

At tingene så på et tidspunkt tog en helt anden drejning, da menneskene valgte at vende ryggen til Gud, er en sørgelig kendsgerning, som vi ser beviser på hver eneste dag. Men

Aage Andersen,
Pastor emeritus
og free lance
journalist

trods det forkynder kristendommen, at det enkelte menneske betyder noget i alt det uoverskuelige.

Når vi er skabt af Gud, siger det meget om vores liv og vores plads i Guds skaberværk. Naturligvis er vi blevet til gennem vores forældre, men Gud står bag alt liv og derfor også bag vores. Vi hører til blandt Guds ypperste skabninger. Ifølge skabelsesberetningen blev mennesket skabt sidst som det højeste væsen på denne jord. Og vi har grund til at takke Gud, fordi vi er underfuldt skabt, med forunderlige evner, og frem for alt med længsel efter det evige og med evne til at spørge efter ham, vor Skaber, og lytte når han taler til os.

Men når vi er skabninger, betyder det, at vi er og bliver afhængige af Gud. Vi har hverken selv opfundet livet eller skaffet os det. Vi er sat ind i det. Størstedelen af tilværelsen kan vi ikke omforme. Og hvis Skaberen tager sin ånd fra os, går vi til grunde.

OM AT SIGE JA TIL LIVET

At vi er skabt betyder, at Gud vil os noget med det liv, han har givet os - men han har skabt os med en vis frihed til selv at vælge, om vi vil være det, han har skabt os til, eller ikke.

Selv om du og jeg kun var den eneste skabning blandt de millioner, der har været til på denne klode gennem årtusinder, og selv om vi i størrelse er for intet at regne i det uendelige univers, så betyder vi noget for ham, der

skabte det alt sammen. Gud ville, at også du og jeg skulle blive til.

Vi kan ikke stille krav til livet, men livet kan stille krav til os.

Ligesom vi skal stå til ansvar for livet og ikke omvendt. Ønsker vi at få et lykkeligt og tilfredsstillende liv, er det nødvendigt, at vi vender os til livet og livets Skaber med et "ja". Som Grundtvig udtrykte det: "Og han har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kær."

Vi må elske livet for at forstå det. Vi kan øve os i at tænke på alle de gode ting, der har været og stadig er i vort liv. Livet er en gave, som forpligter. Derfor er det vigtigt at fordrive pessimismen og tomhedsfølelsen. Livet bliver helt anderledes, når vi tager vort ansvar for livet og arbejder med et mål for øje.

Vi må indrømme, at livet tit kan være vrangvendt og fyldt med sorger og smerter og problemer. Det er langt fra, hvad Gud havde tænkt. Men her siger kristendommen, at for enhver, som tror på Kristus, venter et evigt liv uden sorg eller smerte eller sygdom.

Livet er en herlig gave. Lad os tage vare på den!

"Hver dag er en sjælden gave,
en skinnende mulighed.
Hver dag er på ny en nåde,
der stiger fra Himlen ned."

Hvad sker der, når vi dør?

af John Pedersen

To ting er sikkert her i livet:

1. at vi bliver født
2. at vi en dag dør

Livet er som at være imellem to døre - vi går ind ad den ene og ud ad den anden. Vi kan ikke udforske døden. Vi ved, at livsvigtige organer holder op med at fungere. Hvad enten vi synes om det eller ej, så vil vi alle en dag dø. Det er livets største problem.

Alle kæmper mod døden. Den er dybest set en fjende. Selv om vi ved, at vi skal dø, er vi ikke særlig begejstrede for at tale om det. Døden er en gåde for os mennesker, Hvad sker der efter døden? Er der liv eller hvad? Forskellige tanker og ideer om døden har været kendt siden tidernes morgen.

Vores forfædre gav de døde mad, våben og klæder med i graven. De troede, de fik brug for disse ting i en anden verden. Egypterne troede, de gik til underverdenen. Grækerne troede, at sjælen fortsatte livet efter døden.

Inden for kristne trossamfund er der mange divergerende opfattelser af, hvad der sker ved døden. Nogle holder på, at døden betyder, at man kommer enten til "Himlen" (hvis man hører til de "gode") eller til "Helvede" (hvis man hører til de "onde"). Andre erklærer, at dette ikke er tilfældet, men at vi ved døden kommer til et pine- eller renselsessted, før vi fortsætter

vor færd i "livet herefter". Atter andre tror, at vi ved døden kommer til en ånde verden, hvorfra vi kan kommunikere med dem, vi har efterladt på jorden. Nogle siger, at døden er afslutningen - der er ikke mere. Og så er der dem, der tror, at døden blot er en søvn, hvorfra den enkelte vil vågne ved en kommende opstandelsesdag.

Det er klart, at disse opfattelser ikke kan være rigtige allesammen. De er forskellige! Hvordan kan vi da finde den virkelige sandhed om, hvad der sker, når et menneske dør? Er der et liv efter døden, eller er døden afslutningen på alt? Sådanne spørgsmål har til alle tider optaget menneskeheden. Alligevel ved vi ikke mere om døden, end vores forfædre gjorde for mange hundrede år siden.

Bibelen taler om opstandelseshåb og evigt liv, som sker ifølge Joh 6,40 på "... den yderste dag..."; derfor har Kristi genkomst altid været de kristnes salige håb.

"Jeres hjerte må ikke forfærdes! Tro på Gud, og tro på mig! I min faders hus er der mange boliger; hvis ikke, ville jeg så have sagt, at jeg går bort for at gøre en plads rede for jer? Og når jeg er gået bort og har gjort en plads rede for jer, kommer jeg igen og tager jer til mig, for at også I skal være, hvor jeg er" (Joh 14.1-3).

De retfærdige går altså ikke til himlen straks, når de dør. Går de døde til helvede? "Nej, når han bæres til graven, sættes der vagt ved hans gravsted. Han hviler fredeligt i gravkammeret" (Job 21,32).

*John Pedersen
er præst og tidl.
missionær på
Grønland*

Det kan ikke være helvede, han er i, ej heller skærsilden - nej han hviler fredeligt. Tak Gud for det.

HVOR ER DE DØDE?

De er i gravene. Både troende og ikke-troende lægges i graven. Bibelen kender ikke til nogen åndetilværelse mellem døden og opstandelsen. Døden beskrives som en stille og blid søvn.

Sl 115,17 fortæller, at "De døde lovpriser ikke Herren, de som gik ned i stilheden". Og hvorfor priser de døde ikke Herren? Fordi "de døde ved ingenting! ... Både deres kærlighed, deres had og deres misundelse er allerede gået til grunde; de får i al fremtid ikke del i noget af det, der sker under solen. Alt, hvad din hånd finder på at gøre, skal du gøre af al din magt, for i dødsriget hvor du går hen, er der ingen handling eller sammenhæng, ingen kundskab eller visdom" (Præd 9,5.6.10).

Alle døde sover ifølge disse ord, indtil Jesus vækker dem. Men lad os høre Jesu forklaring:

"Vor ven Lazarus sover, men jeg går hen og vækker ham." Disciplene sagde til ham: "Herre, hvis han sover, så kommer han sig." Jesus havde talt om hans død, men andre mente, at han talte om almindelig søvn. Da siger Jesus ligeud til dem: "Lazarus er død." (Joh 11,11-13).

Jesus viser her, at døden er en søvn, hvor vi sover, indtil Herren vækker os igen, og at der ingen bevidsthed er mellem døden og opstandelsen.

Martin Luther lærte om døden: "Menneskets sjæl sover, således at alle sanser er ligesom be-

gravede, og vor seng er ligesom en grav, som dog intet fælt eller ondt har ved sig. Således er der heller ikke nogen pine på dette sted, hvorhen de døde kommer; men, som man plejer at sige: De hviler i fred. - vi farer hen og kommer igen på den yderste dag, førend vi mærker det. Vi ved heller ikke, hvor længe vi har været borte." *Luthers udførlige udlæggelse af 1 Mosebog bind 2, s. 1234.*

Gud er god, han giver os hvile, indtil han vækker os op i livets opstandelse til evigt liv og glæde.

"Og dette er vidnesbyrdet, at Gud har givet os evigt liv, og det liv er i hans Søn. Den, der har Sønnen, har livet; den der ikke har Guds søn, har ikke livet" (1 Joh 5,11.12).

Livet og døden

- de hænger da uløseligt sammen?

af Thomas Rasmussen

Lige inden Jesus vækkede Lazarus til live igen, sagde hans søster: "Herre, han stinker allerede; han ligger der jo på fjerde dag" (Joh 11,39).

Hvad sker der, når vi dør?

Det er nogle gange vanskeligt at forstå, hvor radikalt anderledes det bibelske verdenssyn er, fra det vi ellers bliver præsenteret for i medierne og i høj grad gennem de traditioner, som vi alle er præget af. Hvorfor bliver flaget ved kirken hejst fra halv til hel, når jordfæstelsen har fundet sted? Eller hvorfor åbner man vinduet på nogle sygehuse, når en patient dør? Det, vi gør, hænger uløseligt sammen med det, vi tror.

Hvad sker der, når vi dør?

PARADISET SKABT

"I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden..." (1 Mos 1,1). Når vi læser skabelsesberetningen, så er der ingen tvivl om, at Guds plan for os var, at vi skulle leve. Guds ideal er et godt liv med hinanden og med ham. Derfor placerede han livets træ i haven. Spis og lev! Spis og lev evigt!

Slangen (Satan) derimod havde andre planer. "Vist skal I ikke dø!" (1 Mos 3,4a). Sådan lød budskabet, men intentionen var en anden.

Satan ønskede, at de skulle spise af "det andet træ". Det, som Gud havde sagt, at de ikke skulle spise af, fordi så ville de netop dø. Derfor siger Jesus om Satan: "Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud

fra sig selv; for løgner er han og fader til løgner" (Joh 8,44).

ET RADIKALT ANDERLEDES VERDENSSYN

Det gør en forskel, hvad man tror, men lige præcis det slangen sagde, er det, der bliver forkyndt over hele verden i dag. Specielt hvis man er ung, så tror mange, at de er udødelige. I takt med, at man bliver ældre, erfarer man, at det ikke er sandt. Det er en løgn. Men er døden ikke blot en del af livet? Ikke hvis man lytter til Gud. Han ville, at vi skulle spise af livets træ, ikke det andet. Døden var ikke en del af Guds oprindelige plan. Døden er en fjende.

Hvor ville jeg ønske, at det var det billede vi gav af Gud; at han er en Gud, der tilgiver, en Gud, der elsker, en Gud, der siger, at død og lidelse en dag får ende. Det er et budskab om liv! Og det er radikalt anderledes end det gængse budskab om evig pine, hvis du siger "nej tak". Der venter et evigt liv - uanset om du vælger Gud eller ej - men hvis du siger nej, ja, så er det evige liv ikke et paradys, men et helvede. Døden er altså blot en overgang, enten til noget godt eller noget ondt. Døden er blot en del af livet. Hvad er det for et budskab?

HIMMEL ELLER JORD?

Hvad sker der, når vi dør? Bare rolig, der er trøst og håb i afslutningen af historien. Men i første omgang, så dør vi. Vi rådner. Vi er ikke mere. Tænk på Marthas ord (Joh 11,39). Hun tror ikke, at Lazarus er taget op til himlen. Hun har forstået, at døden ikke behøver at være den

Thomas Rasmussen
Pastor og lands-
ungsleder i
Adventistkirken

endelige afslutning. Men hun har ikke forstået, hvem Jesus er, fordi så ville hun vide, at han er opstandelsen. Men hun får det at se. Jesus siger: "Lazarus, kom herud!" (Joh 11,43b). Han bliver levende igen.

Når præsten ved begravelsen siger '... og til jord skal du blive.', så er det fordi, du bliver til jord igen. "For syndens løn er død, ..." (Rom 6,23a). Men Paulus fortsætter. "... men Guds nådegave er evigt liv i Kristus Jesus, vor Herre" (Rom 6,23b). Derfor slutter præsten heller ikke der, men siger også noget andet. Du kender ordene: "Og af jord skal du atter opstå."

PARADISET GENOPRETTET

Men hvorfor gør det en forskel, hvad vi tror? Der sker vel det samme i sidste ende, nemlig Jesu genkomst og de dødes opstandelse. Er det, hvad der bliver forkyndt? Generelt fortælles der i dag en historie, som slutter med kroppens død og en evig tilværelse (måske uden krop) i himlen hos Gud eller i helvede hos Djævelen. Jesu genkomst og opstandelsen er nærmest forsvundet. Bibelen beskriver en anden afslutning, der ikke slutter med himlen, men med at himlen kommer herved. "Nu er Guds bolig hos menneskene" (Åb 21,3). Når vi beder den bøn, Jesus lærte os, hvad er det så egentlig vi beder? "Ske din vilje som i himlen således også på jorden" (Matt 6,10). Det betyder, at vi skal hjælpe med at gøre Guds rige synligt nu, men det betyder også ultimativt, at vi beder om, at profetien i Åbenbaringen 21 må gå i opfyldelse, nemlig at himmel og jord bliver ét. Gud flytter herved og tager endeligt bolig hos os. Det onde med

Djævelen i spidsen får sin afslutning, og alt bliver skabt igen - og Gud kan igen sige, at det er godt.

Forskellen på, hvad du tror, der sker, når vi dør, handler om meget mere end bare hvad, hvornår og hvordan. Det handler om, hvorvidt Gud i sidste ende sejrer, og om paradiset bliver genoprettet. Det handler om frygt og kærlighed. Du skal ikke elske Gud ud af frygt for, hvad der sker, hvis du lader være. Du skal elske Ham, fordi du kender Ham.

Du skal ikke være bange for et evigt brændende helvede. Gud sætter punktum for det onde. Han sætter punktum for Djævelen. Helvede betyder evig adskillelse fra Gud, men ikke evig pine.

Gud vil dig stadig det bedste, ligesom da han først skabte denne verden. Verden havde en meningsfuld begyndelse. Bibelen giver os et håb om en meningsfuld afslutning med et evigt liv.

Vi ses i morgen

af Walder Hartmann

At sige verden ret farvel
i livets gry og livets kvæld
er lige tungt at nemme;
det lærtes aldrig her på jord,
var, Jesus, ej du i dit ord
hos os, som du er hjemme.

Grundtvig giver i denne salme udtryk for den fælles menneskelige utryghed, som griber enhver, der er ved at miste en anden. Har Bibelen svar på de mange spørgsmål, der rejser sig, når man gribes af afmagt, sorg, frustration og vrede?

I stedet for et sidste farvel,
må vi lære at sige: ”På gensyn
– vi ses i morgen“.

Forleden stod jeg igen ved en åben grav. Jeg havde lige kastet de tre obligatoriske dele jord på kisten, der var blevet sænket i graven. Den store familie var begyndt at sløre den hvide kiste med røde roser, da den efterladte ægtefælle stille udbød: ”Jeg kan ikke forlige mig med det sorte hul!“

En halv times tid senere var følget samlet til mindesamvær. En stund der på samme tid var præget af smil, tårer og stille eftertænkksomhed. Døden havde slået til, men de efterladte havde bevaret troen på livet.

DØDEN, SORGEN, HÅBET

I julen 2004 oplevede tidligere boligminister og sognepræst Flemming Kofoed-Svendsen at miste fire af sine nære familiemedlemmer i tsunamien i Asien. I bogen *Døden, sorgen, håbet* fortæller han ærligt både om sin egen sorg og

om sorg som et menneskeligt vilkår. Han forklarer bl.a.: ”Når et menneske rammes af sorg, begynder det en lang vandring. Det lader sig ikke gøre at flygte fra sorgen. Man har den med sig. Men det er muligt at komme igennem sorgen og igen finde balance, ja, måske også glæde. Det kan være en lang proces, hvor man ofte har brug for hjælp for ikke at låse sig fast eller give op...“.

Når et menneske på den måde giver udtryk for sin overbevisning, pirres ens personlige nysgerrighed, og man tænker uvilkårligt: Hvor finder man den hjælp?

Flemming Kofoed-Svendsen giver selv svaret: ”Når livet virkelig gør ondt, er Jesus min forbundsfælle, som jeg kan komme til med alt, der piner mig og kvæler min frimodighed. I alt, hvad der gør ondt, har Kristus gjort sig til ét med os – derfor forstår han os og bærer os“.

Og så lover han os en fremtid: ”Jeres hjerte må ikke forfærdes! Tro på Gud, og tro på mig! I min faders hus er der mange boliger; hvis ikke, ville jeg så have sagt, at jeg går bort for at gøre en plads rede for jer? Og når jeg er gået bort og har gjort en plads rede for jer, kommer jeg igen og tager jer til mig, for at også I skal være, hvor jeg er“ (Joh 14,1-3).

GUDS STORE PLAN

De første mennesker, der oplevede døden, var Adam og Eva. Det har gjort ondt på dem, da Gud efter syndefaldet sørgede for skindtøj til dem (1 Mos 3,21), for at de kunne skjule deres nøgenhed. Et dyr havde måttet lade livet for at tilfredsstille deres behov. Men det må have gjort endnu mere ondt, da deres ene søn – Kain – dræbte den anden – Abel. Deres eneste trøst var afsløringen af Guds store plan for fremtiden, som de ganske vist kun anede en flig af, da de hørte ham sige til slangen, der var skyld i de-

Walder Hartmann
Seniormedarbejder
v. Adventistkirken
Danmark

res fald: "Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, mellem dit afkom og hendes: Hendes afkom skal knuse dit hoved, og du skal bide hendes afkom i hælen" (1 Mos 3,15).

Det var den samme plan, som Jesus bekræftede, da han lovede disciplene at komme igen. De fandt trøst i denne plan, men kunne næsten ikke vente på opfyldelsen.

Slangen bider stadig væk fra sig. Vi må gentagne gange sige farvel til familie-medlemmer, til venner og til menighedsfæller. Vi er ved at være utålmodige efter et gensyn.

Allerede filosofen Pythagoras (ca. 580-500 f.Kr.) sagde: "Der findes kun to lægemidler mod sjælesorg: Håb og tålmodighed".

Håbet har vi, men tålmodigheden?

ET GENSYN UDEN BEGRÆNSNINGER

"Brødre, vi vil ikke, at I skal være uvidende om dem, der sover hen, for at I ikke skal sørge som de andre, der ikke har noget håb. For så sandt som vi tror, at Jesus døde og opstod, vil Gud også ved Jesus føre de hensovede

sammen med ham. For det siger vi jer med et ord af Herren: Vi, der lever og endnu er her, når Herren kommer, skal ikke gå forud for de hensovede. For Herren selv vil, når befalingen lyder, når ærkeenglen kalder og Guds basun gjalder, stige ned fra himlen, og de, der er døde i Kristus, skal opstå først. Så skal vi, der lever og endnu er her, rykkes bort i skyerne sammen med dem for at møde Herren i luften, og så skal vi altid være sammen med Herren. Trøst derfor hinanden med disse ord" (1 Thess 4,13-18).

Når Jesus kommer, skal vi altid være sammen. Hvilken forskel fra nu! Her i livet er der altid et eller andet livsbegrænsende element i alt, hvad man foretager sig, og i alt det, vi tænker. Begrænsningen kryber ind i alt, hvad vi foretager os. Den begrænsning findes ikke hos Gud.

Hos Gud, i det evige liv, er der intet, der begrænser os. Der er alt godt.

Vi behøver ikke at sige farvel til vores døde. Vi kan nøjes med: På gensyn - vi ses i morgen!

Lærdomme fra Peanut

af Nancy Wilson

Vores afrikanske grå papegøje, Peanut, var sikkert det mest interessante og underholdende kæledyr, vi nogen sinde har haft.

Ikke alene kunne han underholde os, men vi lærte også en værdifuld lektie af ham.

Han blev en del af vores familie i 1989, da vi arbejdede som missionærer i Elfenbenskysten i Vestafrika. Afrikanske grå papegøjer er kendt for deres intelligens og evne til at tale, så jeg begyndte at undervise ham i sætninger, som han lærte på en dag eller to.

”Jeg hedder Peanut, hvad hedder du?” ”Jeg kan tale, kan du flyve?!” Han lærte hurtigt, og han var ligeså kvik til at lære fra sine observationer af vores familieliv, som det udfoldede sig foran ham. Han efterlignede vores stemmer og kunne kalde hver af vores døtre og min mand, Ted, ved navn så perfekt, at de ikke vidste, at det var Peanut, der kaldte på dem i stedet for mig! Hver morgen, når pigerne gik mod døren for at gå i skole, råbte Peanut: ”Skynd jer, piger, lad os se at komme af sted,” og derefter ”Farvel“, idet vi forlod huset.

Han vidste, hvor drikkeglassene stod. Så når han så nogen gå i køkkenskabet efter et glas, lavede han lyde af vand, der blev hældt i glasset. Han kunne ringe på telefonen, besvare telefonen og føre en enkel samtale, sådan som: ”Hej!” efterfulgt af en passende pause. Han mjavede som vores kat, gøede som hunden, lød ligesom Teds hammer, når han brugte den, og elskede at synge, når vi holdt andagt.

DET, VI EFTERLIGNER, ÆNDRER VORES HJERNER

Vi opdagede, at Peanut og folk ligner hinanden en hel del. Vi er alle under indflydelse af vores omgivelser, og hvordan vi tilbringer tiden bestemmer, hvem vi bliver. Med andre ord, vi efterligner, hvad vi læser og ser på, musikken vi lytter til, og de mennesker vi vælger som venner. Selv hvad vi vælger at tænke på, ændrer vores hjerner¹, og disse ændringer i hjernen er synlige og målbare ved en MR-scanning (magnetisk resonans scanning). Hjernen rekonstruerer faktisk sig selv efter, hvad den lærer. Dette er kaldt ”transformerende uddybende læring“.

Nancy Wilson
Missionær, mor til
tre piger og mormor
til 10 børnebørn

Fra mit liv, indtil min mor sov ind i en alder af 90, husker jeg en af hendes mest kendte sætninger, ”Det er vigtigt at vogte sjælens indfaldsveje!“ Da jeg var yngre, var jeg ikke klar over, hvor vitale disse ord var. Men når jeg ser medier og teknologi af enhver slags tage vores opmærksomhed og forbruge vores tid, er jeg klar over, hvor meget vi behøver Helligåndens ledelse i vores valg hver dag – og hvor meget vi behøver at lære vores børn, hvordan de selv kan vælge på en klog måde. De valg, vi foretager hver dag, har evige konsekvenser!

Kroppens åndelige organ er hjernen. Vores pandelap har at gøre med vores åndelige liv, moral, vilje, fornuft og samvittighed, bedømmelse og beslutningstagning, bøn og tilbedelse, vurdering af åndelige værdier, empati og medmenneskelighed. Hjernens limbiske system har at gøre med vores appetit for mad og sex, frygt, stress, begær, bekymring, angst, vrede, irritabilitet, negativitet, aggression, impulsiv opførsel, og vores ”flygt eller kæmp“ beskyttende respons system. Gud skabte det limbiske system, men det må styres af pandelappen, hvorfra vi udøver selvkontrol.

DET AFHÆNGER AF VORES VALG

Disse fakta om hjernen relaterer direkte til vores medievalg. Forestil dig en tænd/sluk knap i din hjerne. Luk op for fjernsynet og inden for få minutter vil pandelappen lukke ned og knappen til dit limbiske system vil tænde. Underholdnings-TV er programmeret til at producere limbiske impulser af forskellig slags – vrede, frygt, aggression, begær, bedrøvelse eller morskab. ”Ved at se teaterforestillinger på fjernsynet i barndommen forøges det limbiske system så dramatisk, at det i virkeligheden opvejer funktionen af hjernens pandelap. Dette er en af grundene til, at mange børneeksperter nu rådgiver om, at ingen under 12 år burde se teaterlignede TV.”²

Ifølge undersøgelser af George Barna, er medierne blevet Amerikas mest udbredte og alvorlige afhængighed, både indenfor og udenfor kirken. Statistikker viser klart, at meget af indholdet i medierne, inkl. videospil, underholder os ved at forherlige selve den livsstil, der var med til at nagle Jesus til korset. Og dog er vi blevet gjort så ufølsomme, at vi næppe lægger mærke til det!

Det er tid at spørge os selv, ”Hvem er Herre i mit liv? Hvem eller hvad skal have min hengivenhed?”

Ved beskuelse bliver vi forandret, og det afhænger alt sammen af de valg, vi foretager angående vores tid. ”Thi ligesom han agter i sit hjerte, så er det.“ (Ordsp 23,7, gammel oversættelse)

”Og tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes, så I kan skønne, hvad der er Guds vilje: det gode, det som behager ham, det fuldkomne“ (Rom 12,2).

Må Gud hjælpe os at fokusere på det, som vil ændre os til hans lighed!³

Artiklen er tidligere bragt i The Journal, A Resource for Ministry Spouses, Vol. 32, Third Quarter 2015)

(1) Se Sektion 1: ”How Thinking Changes Brain Chemistry“ i Dr. Neil Nedleys bog *The Lost Art of Thinking*, s. 25-142.

(2) Nedley, *The Lost Art of Thinking*, s. 17

(3) Anbefalet læsning til videre studier: *The Lost Art of Thinking* af Neil Nedley (Nedley Publishing) og *Media on the Brain* af Scott Ritsema (Belt of Truth Ministries)

Da Brian var TRÆT

Mor var syg! Sikke en forskel det gjorde derhjemme! Alt var en stor forvirring et stykke tid.

Stakkels far. Pludselig stod han med ansvaret for de hundrede-og-sytten ting, som mor plejede at gøre. Han var næsten på sammenbruddets rand, indtil han i desperation kom op med en strålende idé.

"Hør her," sagde han til børnene en aften, "den eneste måde, vi kan ordne dette her på, er, at vi hver især får et bestemt arbejde at gøre. Hvis vi alle gør vores del, vil vi være i stand til at klare os til mor får det bedre."

"Men vi skal passe skolen," brød Brian ind, "og jeg har masser af hjemmearbejde."

"Jeg ved det," sagde far, "Og det betyder bare, at du skal lidt tidligere op om morgenen, og det tager du ingen skade af. Og hvis I lærer at tage ansvar, så vil det gøre jer til bedre mænd og kvinder, når I bliver voksne."

Det var børnene ikke så sikre på, men de ville gerne hjælpe deres mor. Så de gik med på planen.

Brians arbejde var at fodre og vande hønsene hver morgen, og tvillingerne Arne og Allan, skulle tage sig af dem hver aften. Deres morgentjans var at dække morgenbordet og rydde op bagefter. Miriams ansvar var at lave morgenmad til mor, rede sengene og vaske op efter aftensmaden.

Det gik fint nogle dage og planen var en vidunderlig hjælp. Hvert barn satte en ære i at gøre sit arbejde og prøvede at udføre det så godt og hurtigt som muligt.

Men som dagene gik, lagde den første begejstring sig. Skolearbejdet begyndte at blive sværere og om morgenen blev det mørkere og koldere. Man måtte virkelig bide tænderne sammen, når man skulle ned gennem haven hver morgen, våd eller tør, varm eller kold, og fodre hønsene.

En aften kom Brian sent hjem fra skole. Han havde haft en travl dag og var udkørt. Og oveni havde han en masse lektier for, og alt dette gjorde ham gal i hovedet. Han blev gal på Arne, gal på Allan, gal på Miriam, og ikke mindst gal på far, som fik ham til at forsvinde ovenpå for at gå i seng.

Morgenen kom. Vækkeuret fik Brian ud af sengen med et hop. Halv syv. Kun halvanden time inden han skulle af sted til skole. Og han manglede stadigvæk at lave sine lektier og fodre høns. Hvordan skulle han nå det hele? Hvis han bare ikke var blevet sur på sine brødre aftenen før, så ville de måske have hjulpet ham. Nu var han for skamfuld til at spørge.

Han vaskede sig og klædte sig på hurtigere end nogen sinde før og fór nedenunder, hvor bøjerne stadigvæk lå spredt ud på bordet. Alle

hans matematikopgaver og engelsk lektier ventede stadigvæk på ham. Uha! Hele tiden syntes han at høre nogen sige, "Hønsene - du må ikke svigte mor. Hun er afhængig af dig."

Idet han så på uret, besluttede han sig for at lave lektierne først, selv om han var bange for, at han så ikke kunne nå at fodre hønsene. Og der ville heller ikke blive tid til at spise morgenmad eller smøre en madpakke. Men matematikken og engelsk lektierne måtte laves. Han gik hurtigt i gang.

Imens talte tvillingerne sammen ovenpå.

"Hvis Brian kommer for sent i skole, så får han ballade," sagde Arne. "Det er surt! Og han får heller ingen morgenmad," svarede Allan.

"For ikke at tale om, at han heller ikke får tid til at smøre madpakke. Han kommer til at sulte."

"Og hvad med hønsene?"

"Ja, hvad med dem?"

"Skal vi give ham en overraskelse?" foreslog Arne.

"Det fortjener han ikke," sagde Allan, "han var meget gal på os i går aftes."

"Ja, men det var fordi han var så træt," svarede Arne. "Og han kan også være god ved os engang i mellem."

"Ja, engang imellem," svarede Allan.

"OK, lad os smutte ud af bagdøren," sagde Arne. "Gå stille."

Og derpå gled de to små skikkelser lydløst nedad trappen, tog stille deres havesko på og forsvandt ud i morgendisen.

Der gik en halv time. Tre kvarter.

Brian så på klokken. Et kvarter i otte! Kun femten minutter tilbage, førend han måtte af sted til skole, og hønsene ventede endnu og ingen morgenmad.

Han var lige ved at græde i desperation.

Netop da hørte han en højlydt banken på bagdøren. Nysgerrigheden fik ham til at løbe ud og åbne.

Der stod Arne og Allan.

"Hej, hvor har I to været så tidligt?" råbte Brian overrasket.

"Vi har fodret hønsene," sagde de to tvillinger med store smil, "så nu kan du nå at spise morgenmad."

"Fodret hønsene!" sagde Brian og sank en klump. "Det fortjener jeg ikke! Undskyld. Jeg tager noget slik med til jer i aften. Det kan I være sikre på."

"Skønt!" råbte Arne og Allan og løb hen til brændeovnen for at varme deres hænder.

Hvor går vi hen, når vi dør?

Gratis kursus – brev eller online

Tjek kskolen.dk
for mere info,
flere kurser og
arrangementer...

Materiale kan
bestilles gratis
på hjemmesiden,
telefon eller email.

kskolen.dk
Tlf. 4558 7770
info@kskolen.dk

Før eller siden dukker spørgsmålene op:

- Hvad sker der, når vi dør?
- Kan vi kommunikere med de døde?
- Hvad er en sjæl – og er den udødelig?
- Skal vi mødes igen?

Når døden kommer til en, vi holder af, eller griber ud efter os selv, så er det pludselig betydningsfuldt at få svar. Kurset **Sandheden om døden** finder svarene i Bibelen.

10 kursusbreve. Kurset er gratis.

Tilmeld dig allerede i dag på kskolen.dk
eller tlf. 4558 7770.